

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

19 juli 2006

GEDACHTEWISSELING

**over de prioriteiten van het Finse EU- voorzitterschap met de heer Antti Sierla,
ambassadeur van Finland**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door mevrouw Miet Smet**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire, John Vrancken;

de dames Sabine Poleyn, Miet Smet, de heren Luc Van den Brande, Johan Verstreken;

de heer Marnic De Meulemeester, de dames Stern Demeulenaere, Anne Marie Hoebeke;

de heren Gilbert Bossuyt, Jan Roegiers, mevrouw Anissa Tamsamani.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heer Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Christian Verougstraete, mevrouw Linda Vissers;

de heren Hubert Brouns, Ludwig Caluwé, Stefaan De Clerck, mevrouw Trees Merckx-Van Goey;

de heren Jean-Marie Dedecker, Louis Bril, Marc van den Abeelen;

de heren Bart Caron, Kurt De Loor, Jacky Maes.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Jan Loones.

Zie ook:

51 (2005-2006)

– Nr.1: Verslag van de Vlaamse Regering

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende situering door de commissievoorzitter	4
II. Uiteenzetting door de heer Antti Sierla, ambassadeur van Finland	4
III. Bespreking	6
A. Vragen en opmerkingen van de leden	6
B. Antwoorden van de heer Antti Sierla	8

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme vond op datum van dinsdag 4 juli 2006 een gedachtewisseling plaats met de heer Antti Sierla, buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur van Finland. Onderwerp van deze gedachtewisseling waren de prioriteiten van het Finse voorzitterschap van de Europese Unie (juli-december 2006).

I. INLEIDENDE SITUERING DOOR DE COMMISSIEVOORZITTER

Op 1 juli 2006 nam Finland het voorzitterschap van de Europese Unie over van Oostenrijk. In de tweede jaarhelft zal Finland dus de vergaderingen van de Raad van de Europese Unie in Brussel en Luxemburg leiden en zal het ook vergaderingen van de Raad in Finland zelf organiseren. De voorzitter verwelkomt de heer Antti Sierla, ambassadeur van Finland. Het is een traditie dat het Vlaams Parlement bij het begin van een nieuw EU-voorzitterschap de ambassadeur van het betrokken land uitnodigt, zodat deze kan meedelen welke accenten zijn land in dat voorzitterschap legt. In de Belgische situatie, waar de verschillende parlementen niet in een hiërarchische verhouding tot elkaar staan, maar nevensgeschikt zijn aan elkaar, is het bijzonder belangrijk dat het Vlaams Parlement voldoende aandacht besteedt aan de gebeurtenissen op Europees vlak.

II. UITEENZETTING DOOR DE HEER ANTTI SIERLA, AMBASSADEUR VAN FINLAND

De heer *Antti Sierla* verklaart zijn uiteenzetting te zullen beperken tot een overzicht in vogelvlucht van de hoofdpunten van het Finse EU-voorzitterschap. Vertrekpunt voor de Finse aanpak van het EU-voorzitterschap is de bezorgdheid over de lage waardering van de EU bij brede segmenten van de publieke opinie. Dat gegeven werd reeds weerspiegeld in twee belangrijke referenda – in Frankrijk en Nederland – maar komt ook duidelijk naar voor in verschillende recente EU-barometers. Finland stond zeer positief toen het in 1995 toetrad tot de EU maar de populariteit van de EU is nu gezakt tot iets onder 50 procent. Hoewel de meerderheid van de Finnen duidelijk toch nog lid van de EU wil blijven, twijfelen mensen aan het nut van de EU voor de oplossing van hun

dagdagelijkse problemen. Bovendien is de Unie ook in zekere zin op zoek naar zichzelf. Dat alles maakt het EU-voorzitterschap er zeker niet makkelijker op. Vertrouwen wekken wordt belangrijk. Vooral concrete resultaten zijn belangrijk om dat vertrouwen te verhogen.

Finland zal zich zo veel mogelijk concentreren op de efficiëntie en het goed functioneren van de EU. Het Finse voorzitterschap zal proberen de zaken te vereenvoudigen en de transparantie van de EU te versterken. Openheid, efficiënte besluitvorming en het tot stand brengen van goede wetgeving zijn daarom belangrijk. Ook de Europese Commissie heeft beloofd in die richting te werken.

De Europese Top van afgelopen juni heeft Finland heel wat opdrachten gegeven en veel van wat moet gebeuren zal leiden naar het volgende voorzitterschap, dat van Duitsland: enkele belangrijke beslissingen worden immers pas volgende lente verwacht. In het licht daarvan moet van Finland niet al te veel spektakel verwacht worden, maar als iets kan gerealiseerd worden dan zal dat ook effectief gebeuren.

De heer Sierla komt dan tot de prioriteiten van het Finse voorzitterschap. Deze prioriteiten werden ook doorgesproken op een overleg dat premier Guy Verhofstadt de dag tevoren in Helsinki heeft gehad met de Finse eerste minister, de heer Matti Vanhanen. De eerste prioriteit is het verhogen van het concurrentievermogen van de Europese Unie. Daarvoor is vooral het innovatiebeleid uiterst belangrijk. Tegen eind 2006 zouden daarover een verslag en aanbevelingen klaar moeten zijn. Het gaat overigens niet enkel om de aanbodzijde van innovatie, het investeren in wetenschappelijk onderzoek en de verbetering van de scholing. Het moet ook gaan over de vraagzijde. Wetenschappelijk onderzoek moet leiden tot goede producten, die op de markt moeten worden gebracht, en op die manier tot jobcreatie leiden. In die context zal Finland zich ook buigen over het probleem van het Europese patentregime. Momenteel blijft die kwestie onbeslist, onder andere door discussies over het daarbij te hanteren talenregime.

Voor het concurrentievermogen is ook de energiepolitiek zeer belangrijk. Dat is de voorbije maanden heel sterk gebleken. Finland zal voorbereidende gesprekken voeren met het oog op de aanvaarding van het eerste energieactieplan in de lente van 2007. Er zullen daarbij ook nog algemene principes worden geformuleerd, aan de hand van dewelke de Europese

Commissie prioritaire acties kan voorbereiden. Heel Europa erkent inmiddels dat energie een belangrijke problematiek is, die met spoed moet worden aangepakt. De energiebronnen zijn schaars en er is het probleem van de zekerheid van bevoorrading. Er dient gestreefd te worden naar stabiele relaties tussen leveranciers en consumenten en de energiemarkt. Volgens Finland zou elk land zijn eigen energiepolitiek moeten hebben. Het voorzitterschap streeft dus niet naar een volledig Europese energiepolitiek maar wil wel de nadruk leggen op marktregels en de externe aspecten van de energiezekerheid, met andere woorden op de bevoorrading. In dat verband zal met name de top tussen de Europese Unie en Rusland heel belangrijk zijn. Ook het overleg met andere derde landen is echter relevant voor het energiedossier.

De tweede grote prioriteit is de evaluatie van het programma van Den Haag. Er is een doorgedreven politieke analyse in de maak van het EU-beleid inzake binnenlandse aangelegenheden. Het Finse voorzitterschap probeert hier een overeenkomst tot stand te brengen over een vier- tot vijftal prioriteiten waaromtrent dringend actie dient ondernomen. Daarover zal de Europese Raad van december discussiëren. Het belangrijkste doel op dit vlak is de verbetering van de besluitvorming inzake de politieke en justitiële samenwerking. Met name dient er betere wetgeving te komen inzake de bestrijding van terrorisme en georganiseerde misdaad. Omdat justitie en binnenlandse zaken tot de zogenaamde derde pijler van de EU behoren, geldt daar de unanimiteitsregel: dat belemmert de vooruitgang in tal van belangrijke kwesties. De EU kan echter bij unanimiteit beslissen deze materies in de eerste pijler onder te brengen: daardoor zouden ze een communautaire materie worden en kan er bij meerderheid beslist worden. Een dergelijke overdracht naar de eerste pijler ligt niet voor de hand maar Finland zal zich daar zeker voor inspannen.

De derde prioriteit is de toekomst van het Europees Grondwettelijk Verdrag. Het Finse voorzitterschap zal consultaties beginnen over hoe er vooruitgang kan worden geboekt in dit dossier. Er is nog niet precies bepaald hoe men hierbij tewerk zal gaan; misschien zullen er via de 'biechtstoelprocedure' bilaterale gesprekken met de diverse lidstaten worden gevoerd. Pas in de lente van 2007, tijdens het Duitse voorzitterschap, zal daarover aan de Europese Raad worden gerapporteerd. Finland zal ook nagaan wat er desgevallend zonder het nieuwe Grondwettelijk Verdrag kan gedaan worden in het kader van de bestaande verdragen. Gezien de al bij al niet zo gunstige perspectieven voor het Grondwettelijk Verdrag,

lijkt het immers aangewezen om ook na te denken over mogelijke alternatieven. Al de gesprekken hierover zullen in nauw overleg met Duitsland plaatsvinden. De uit die consultaties voortvloeiende verklaring moet beknopt en helder zijn.

In het verlengde van de thematiek van het Grondwettelijk Verdrag is er ook de kwestie van de eventuele verdere uitbreiding van de EU. Er moet op institutioneel vlak vooruitgang worden geboekt om de Unie in staat te stellen nieuwe lidstaten op te nemen. Men duidt dit tegenwoordig aan als de 'absorptiecapaciteit' van de Unie. Uitbreiding is een voortdurend proces. Maar er rijzen twijfels over de vraag waar de grenzen van Europa liggen. Ook daarover zal op de Europese Raad van december worden gedebatteerd, op basis van een document van de Europese Commissie. Finland vindt het enerzijds belangrijk dat er geen nieuwe criteria voor de uitbreiding worden vastgelegd, maar wil anderzijds ook dat men vasthoudt aan eerder aangegane verbintenissen. Finland wil niet dat de absorptiecapaciteit van de EU een nieuw criterium wordt voor de mogelijke nieuwe lidstaten. De Kopenhagen-criteria volstaan, mits ze zorgvuldig worden opgevolgd en gemonitord. De absorptiecapaciteit is in wezen immers meer een zaak voor de huidige lidstaten en structuren binnen de EU. Maar het is natuurlijk wel een belangrijke overweging.

Inzake Bulgarije en Roemenië, kunnen eventueel de vrijwaringsclausules gebruikt worden, op basis van de aanbevelingen van de Commissie. Zowel voor als na de uitbreiding moet dit de nodige druk op de ketel houden voor de twee betrokken landen. De beslissing over het tijdstip van toetreding van die twee landen – 2007 of 2008 – zal echter hoe dan ook tijdens het Finse voorzitterschap genomen moeten worden.

De onderhandelingen met Kroatië en Turkije zullen gevoerd worden volgens de goedgekeurde principes. Naar aanleiding van het bezoek van gisteren van de Europese Commissie aan Finland, is gebleken dat de dossiers van de beide landen nu duidelijk gescheiden worden: met name Turkije zou aan alle verplichtingen moeten voldoen die het zelf is aangegaan om verder te kunnen gaan. Zoniet bestaat het reële risico dat het onderhandelingsproces op een bepaald punt wordt stopgezet. Finland hoopt dat dat niet gebeurt, maar het beginsel 'pacta sunt servanda' werkt natuurlijk wel in beide richtingen.

De staten van de Westelijke Balkan zitten nog niet in het stadium van de uitbreiding maar die landen moeten toch stilaan dichter bij de filosofie en de structuur

van de Unie worden gebracht. Vooral de onderhandelingen over het definitieve statuut van Kosovo – die namens de VN gevoerd worden door voormalig Fins president Martti Ahtisaari – zullen waarschijnlijk heel weldra in een heel moeilijk stadium belanden. Een zekere heropflakking van het geweld kan daarbij niet uitgesloten worden. De internationale gemeenschap en de Europese Unie moeten hoe dan ook voorbereid zijn op alle eventualiteiten. Met het oog op de stabiliteit van de Westelijke Balkanregio, is het belangrijk dat voor die landen het Europese perspectief wordt opgehouden.

Ook Rusland wordt belangrijk. Als grootste land ter wereld – het heeft zowat de omvang van een volledig continent – is het op zijn eentje belangrijker dan veel regionale blokken waarmee de EU omgaat. Om verschillende redenen vormt het een prioriteit voor het Finse voorzitterschap. Sommige bestaande akkoorden lopen weldra af en moeten dus hernieuwd en verbeterd worden. Finland probeert ook het project van de ‘noordelijke dimensie’ – waarmee het gestart was tijdens zijn vorige EU-voorzitterschap, in 1999 – nieuw leven in te blazen. Daar is nog niet echt vooruitgang mee geboekt. Nu lijken de voorwaarden voor een goede samenwerking gunstiger. Het model van samenwerking en goed nabuurschap met de noordelijke EU-buren zou ook elders toepassing kunnen vinden. Energie, leefmilieu en handel zijn daarbij de belangrijkste kwesties.

Naast die basisprioriteiten heeft Finland ook doelstellingen geformuleerd op het vlak van onderwijs, jeugd, cultuur, de audiovisuele media, werkgelegenheid, arbeid, sociale politiek, gezondheid en leefmilieu, klimaatverandering, de Europese ruimte van veiligheid en vrijheid én externe betrekkingen – dat laatste omvat, naast de Rusland en de Westelijke Balkan, onder meer de relaties met het Midden-Oosten en Iran. In het najaar is in Helsinki verder ook een grote bijeenkomst van de ASEM (Asia-Europe Meeting) gepland.

III. BESPREKING

A. Vragen en opmerkingen van de leden

A.1. *Tussenkoms van de heer Karim Van Overmeire*

In de discussie wil de heer *Karim Van Overmeire* vooreerst de kwestie van de betrekkingen met Rusland naar voren schuiven. Finland weet, gezien de

historische context, heel goed hoe met Rusland om te gaan. Wat mogen we van Rusland in de toekomst verwachten? Is het land bijvoorbeeld geïnteresseerd in een of andere vorm van Europese integratie of past het concept van integratie in een groter geheel helemaal niet in de Russische mentaliteit? Zullen Europa en Rusland met andere woorden twee volkomen aparte blokken blijven, of kan er een vorm van integratie en samenwerking worden opgezet?

Tweedens laat de spreker opmerken dat de Europese Grondwet nog altijd niet geratificeerd is in Finland zelf. Het ware interessant om te vernemen wat de bezwaren tegen de Europese Grondwet precies zijn en hoe men daar in het Finse parlement tegen aankijkt: wie zijn de voor- en tegenstanders?

Bij sommigen in België leeft heel sterk het idee van een kern-Europa, waarbij een beperkt aantal lidstaten op een aantal domeinen tot een meer verregaande integratie en samenwerking zouden komen. Hetgeen op termijn aanstekelijk zou moeten werken voor de overige EU-lidstaten. De heer Van Overmeire meent begrepen te hebben dat Finland daar absoluut geen voorstander van is. Hij had daarover graag wat meer toelichting.

A.2. *Tussenkoms van de heer John Vrancken*

De heer *John Vrancken* wil graag het standpunt van de ambassadeur kennen over de optie om opnieuw kernenergie te gebruiken als mogelijke oplossing voor het probleem van de slinkende voorraden fossiele brandstoffen, waar heel de wereldgemeenschap mee te kampen heeft. Zo zal China een grote slokop van de fossiele brandstoffen worden. In Europa zijn er twee strekkingen: de ene wil een terugkeer naar de kernenergie, de andere wil de groene energie ontwikkelen. Maar cijfers tonen aan dat die groene energie de behoeften niet zal kunnen dekken. Wat denkt het Finse voorzitterschap hierover?

A.3. *Tussenkoms van mevrouw Miet Smet*

Mevrouw *Miet Smet* geeft de Finse eerste minister en de ambassadeur gelijk waar ze stellen dat de hele crisis in de Europese Unie minder groot is dan men altijd wil voorstellen. De Europese Unie heeft haar talrijke crisissen in het verleden altijd overstegen en dat zal ze nu ook doen. De kleinere landen, zoals Finland en België, kunnen daarbij een grote rol spelen, omdat zij minder gewantrouwd worden dan de grote lidstaten die per definitie meer op eigenbelang uit zijn.

Met betrekking tot het institutionele debat, en dan meer in het bijzonder het debat over de Europese Grondwet, gelooft mevrouw Smet niet in het idee van een kern-Europa waarin men met een kleine groep zou vooruitgaan en de rest maar zou moeten volgen. Dat veronderstelt immers dat minstens de zes stichtende leden zouden vooruitgaan, terwijl net twee van die zes, Frankrijk en Nederland, mee de huidige crisis in de Europese Unie hebben veroorzaakt.

Daarenboven zijn er in Frankrijk en Nederland dra verkiezingen. Volgens mevrouw Miet Smet betekent zulks dat men op die twee landen veel minder zal kunnen rekenen dan in normale omstandigheden. Het waarmaken van de doelstelling om alternatieven te zoeken voor de Europese Grondwet impliceert vooreerst dat Finland zelf de tekst zou goedkeuren en dus als zestiende de grondwet zou ratificeren. België was vijftiende. Zo kan Finland een signaal geven naar de aarzelende landen, die zich te vroeg geëngageerd hebben om een referendum te houden. Mevrouw Miet Smet verklaart ten gronde geen groot voorstander te zijn van referenda. Elk referendum wordt immers doorkruist door nationale problemen. Een Belgisch referendum zou nu handelen over Turkije en over niets anders.

Kortom, er moeten meer landen de Europese Grondwet ratificeren. Men hoeft niet te hopen op een kleine groep voorlopers, gezien de problemen bij de stichtende leden. Het is goed dat Finland een aantal alternatieven uitwerkt die dan kunnen worden opgepikt door het Duitse voorzitterschap.

Een tweede kwestie die de spreekster wenst aan te halen is die van de verdere uitbreiding van de Europese Unie. Mevrouw Miet Smet wil van de ambassadeur weten of een discussie over de uitbreiding en de absorptiecapaciteit enige zin en toekomst heeft? Europa zal hoe dan ook op termijn verplicht worden om de Westelijke Balkan te integreren. Het kan immers niet dat die landen als enige er niet bij zouden horen. Eens het probleem Kosovo van de kaart en van zodra die landen economisch gunstig evolueren en vrede kennen, zal ook dit gebied noodzakelijkerwijze bij de EU horen. Alles wordt trouwens in gereedheid gebracht om dat mogelijk te maken. Er zijn heel wat internationale instanties die die landen bijstaan om de stap te kunnen zetten. Dus de Westelijke Balkan, Roemenië, Bulgarije, Kroatië, komen er zonder twijfel bij. Voor andere landen zoals Oekraïne, Wit-Rusland, is er nog geen beslissing genomen. De ambassadeur heeft terecht gezegd dat Rusland bijna

een continent op zich is, dus is er geen sprake van toetreding. Turkije is dan ook het enige echte resterende probleem. Een discussie over zoiets theoretisch als de absorptiecapaciteit van de EU is dus zinloos.

Derdens komt mevrouw Smet tot de relaties van de Unie met Rusland. Finland zit in een uitstekende positie om – in het kader van de ‘noordelijke dimensie’ – de relaties met Rusland onder meer op vlak van energie, milieu en handel te behandelen. De recente energiekwestie heeft voor iedereen duidelijk gemaakt hoe belangrijk de relaties met Rusland zijn voor de Europese Unie. Het besef van het inherente belang van Rusland voor het gebeuren in Europa was wat verwaterd na afloop van de koude oorlog. Nu staat Rusland weer ten volle op de kaart. België is daarenboven met de neus op de feiten gedrukt door de keuze van Arcelor tussen de Russen en de Indiërs.

Als Finland er inzake justitie en binnenlandse zaken in slaagt om door gebruik van de zogenaamde ‘passerelle’ van stemming bij unanimité over te gaan tot stemming bij gekwalificeerde meerderheid, zal er een grote stap vooruit zijn gezet, zelfs als zou het voorlopig enkel bij een procedurele hervorming blijven.

Finland neemt zich ook voor het al lang beloofde genderinstituut op te richten. België is kandidaat om dat instituut in Brussel te huisvesten. Het is volgens mevrouw Smet de enige goede vestigingsplaats. Het genderinstituut heeft immers een horizontale bevoegdheid, over alle mogelijke domeinen van de Unie heen: justitie, binnenlandse zaken, fiscaliteit enzovoort. Het zou dan ook vlak bij de diensten van de Europese Commissie gevestigd moeten zijn.

A.4. Tussenkoms van de heer Luk Van Nieuwenhuysen

De heer Luk Van Nieuwenhuysen stelt vast dat het concurrentievermogen en meer bepaald de innovatie een prioritair aandachtspunt van Finland is. De ambassadeur heeft in dat verband gewag gemaakt van het probleem met de Europese patenten, onder meer voor wat het gebruik van de talen betreft. Wat is het Finse standpunt in deze en in welke richting ziet men een eventuele oplossing?

De heer Luk Van Nieuwenhuysen is de mening toegedaan dat de bevolking best wel geraadpleegd wordt over de Europese Grondwet. Volgens de spreker is het zeker niet alleen vanwege Turkije dat in Vlaanderen

heel wat mensen negatief staan ten opzichte van de Europese Grondwet.

De spreker heeft de toespraak gelezen die de Finse premier op 21 juni heeft gehouden in het Finse parlement en heeft daaruit de indruk overgehouden dat de premier het niet echt nodig acht om tot ratificatie over te gaan. De premier zegt namelijk dat een efficiëntere werking van de Unie de beste manier is om de vicieuze cirkel te doorbreken, het is best mogelijk om dat te doen met de bestaande verdragen, het is niet nodig om daarvoor op een nieuw verdrag te wachten. De heer Van Nieuwenhuysen leidt uit die woorden af dat het ratificeren van de Europese Grondwet voor Finland niet echt een prioriteit is. Is die interpretatie correct?

De heer Luk Van Nieuwenhuysen vraagt verder of hij het goed begrepen heeft dat Finland geen vragende partij is om een onderzoek te voeren naar het absorptievermogen van de Europese Unie. In een nota van de Benelux zou anderzijds gepleit worden voor strengere voorwaarden, een betere voorbereiding en een strikte evaluatie van de nieuwe lidstaten. Inzake de verdere uitbreiding van de Unie lopen de meningen dus blijkbaar sterk uiteen.

Er loopt momenteel een campagne om het Europees Parlement volledig naar Brussel over te hevelen en dus uit Straatsburg weg te halen. De spreker is daar geen vragende partij voor. Heeft Finland een visie over deze kwestie? Is het een Finse doelstelling om die knoop door te hakken?

B. Antwoorden van de heer Antti Sierla

De heer *Antti Sierla* wijst erop dat de Finnen al honderden en zelfs duizenden jaren naast de Russen wonen en er toch in geslaagd zijn hun eigenheid en zelfstandigheid te bewaren. Er is een groot verschil in de manier waarop Finland en Rusland naar de wereld kijken, maar desalniettemin is er ook veel begrip. Het is niet altijd gemakkelijk geweest, maar nu is er meer en meer vooruitgang. Het lijkt erop dat Rusland momenteel in een fase zit waarin het vooral zijn eigenheid wil benadrukken. Er is sprake van een Russische ziel en zelfs een Russische lotsbestemming. Soms krijgt dat zelfs een goddelijk tintje en wordt Moskou als het derde Rome beschouwd, de behoeder van het ware geloof. De Russische culturele identiteit is heel sterk.

De ambassadeur ziet geen enkele neiging, noch in Rusland, noch in de EU om te debatteren over een mogelijk EU-lidmaatschap van Rusland. Daarvoor zou er toch nog een en ander moeten veranderen. De spreker zegt niet dat het nooit zal gebeuren, maar de kans is heel klein. Toch blijven de lotsbestemmingen van Finland en Rusland verbonden. Toen Finland toetrad tot de EU, was het het enige EU-land dat aan Rusland grensde. Die grens is 1260 kilometer lang. Nu zijn ook de Baltische staten lid. Polen is geen directe maar wel een indirecte buur van Rusland. De Russische aanwezigheid ten aanzien van de landen van de EU is dus groter dan voorheen.

De Russen willen echter vooral hun eigen weg gaan, ze denken op een traditionele manier en willen de zeggenschap over hun nationale rijkdommen behouden. Ze huren liever iemand in om hun nationale rijkdommen mee te helpen beheren, veeleer dan deze te verkopen of hierover partnerschappen af te sluiten. Vooral voor de voornaamste nationale rijkdommen, zoals energie, grijpen ze terug naar een sterkere overheidsaanwezigheid. Europa moet daarmee rekening houden als het met Rusland wil overleggen over energie en bevoorradingszekerheid.

Daarbij mag trouwens niet uit het oog worden verloren dat ook Rusland zelf streeft naar bevoorradingszekerheid, terwijl het tegelijk ook zekerheid betracht over zijn buitenlandse afzet. Russische bedrijven zijn daarom zeer bedrijvig geweest bij het opkopen van infrastructuur in het Westen, onder andere in het Verenigd Koninkrijk. Nu zijn ze van plan om in Zeebrugge een opslagplaats te bouwen voor vloeibaar aardgas. Dat zou natuurlijk de bevoorrading van België versterken omdat het de bronnen zou diversifiëren. Het Finse voorzitterschap verwacht dan ook geen al te grote of bruuske veranderingen in de Russische houding.

Finland verwacht wel een meer volwassen manier van samenwerking. Nu de stijging van de energieprijzen tot nieuwe rijkdom leidt, beginnen de Russen te beseffen dat de basisregels van de economie ook voor hen voordelig en nuttig kunnen zijn. Dat is een goede basis voor meer evenwichtiger onderhandelingen.

Finland heeft reeds de principiële beslissing genomen om de Europese Grondwet te ratificeren. In principe stemt een grote meerderheid van het parlement ermee in. Finland is ervan overtuigd dat de Europese Grondwet een grote verbetering kan betekenen ten aanzien van de bestaande verdragen. Er zijn natuur-

lijk ook wel een aantal tekortkomingen, maar die zijn niet onoverkomelijk. De voordelen overtreffen de nadelen bij verre. Het debat handelde erover of de ratificatie in wezen niet inhoudloos zou zijn nu enkele landen de Europese Grondwet verworpen hebben. Een aantal parlementsleden dacht dat het beter was zich bij de realiteit neer te leggen en alternatieven te zoeken. De meerderheid heeft echter beslist dat Finland zal ratificeren om inhoudelijke redenen. Dat is ook een uiting van respect ten opzichte van de landen die de Grondwet wel al geratificeerd hebben. Nu is het enkel een kwestie van timing. Dat is een tactische kwestie, afhankelijk van andere Europese gebeurtenissen zoals de Nederlandse verkiezingen. Het moment moet zo gekozen worden dat er niemand mee in de wielen wordt gereden en dat de kansen van het verdrag versterkt worden. De spreker kan niet echt een exacte datum voor de Finse ratificatie bepalen, maar Finland zal het verdrag zeker voor Kerstmis ratificeren, dus nog tijdens het voorzitterschap van Finland.

België is een van de sterkste voorstanders van een versterkte samenwerking in Europa. Zowel de eerste minister als de minister van Buitenlandse Zaken hebben die versterkte samenwerking gepromoot, zeker in het licht van de Eurogroep. Hun argument is dat die Eurogroep al een gevestigde vorm van sterkere samenwerking is. Het bestaat, het werkt en het heeft zelfs instellingen. Elke lidstaat, die dat wil en voldoet aan de criteria, kan toetreden. De samenwerking in kwestie is echter nogal eenzijdig, want alleen geconcentreerd op prijsstabiliteit en inflatie. Er is geen coördinatie van economische of sociale politiek.

Het Finse voorzitterschap zal alleen overgaan tot een versterkte samenwerking in een kerngroep als alle andere alternatieven falen. Finland wil alle lidstaten betrokken houden, de Unie is beter af als alle landen vooruitgaan. Desalniettemin heeft het idee onmiskenbaar ook een zekere aantrekkelijkheid, vooral als een tijdelijke maatregel. Het kan in elk geval een instrument zijn om de discussie te verruimen. Anderzijds is het ook zo dat de Eurogroep, of zelfs de kern van de zes stichtende landen, momenteel twee neestemmers in hun midden hebben. Landen uit de Eurogroep zoals Frankrijk, Duitsland, Italië en zelfs Griekenland behoren overigens ook niet echt tot de beste leerlingen van de Europese klas op economisch gebied. Andere, heel goede leerlingen zoals Zweden, Denemarken en zelfs het Verenigd Koninkrijk zijn dan weer geen lid van de Eurogroep. Er is dus geen duidelijke scheidingslijn. Finland wil echter ook zijn

ogen en oren niet sluiten voor dit voorstel en het probleem. Voor het voorzitterschap is het doel de hele Unie vooruit te helpen. Kleinere groepen kunnen altijd een voorbeeldrol vervullen. Hoe meer landen hun eigen economische huishouding op orde krijgen, hoe beter voor de Unie. Dat is dan al een bepaalde vorm van versterkte samenwerking.

Het Finse voorzitterschap is verder van mening dat de keuze van de methode van energiewinning een beslissing is die bij de lidstaten zelf thuishoort. Finland neemt dit standpunt trouwens zowel als raadsvoorzitter als als lidstaat in. Binnen de Europese Unie heerst duidelijk verdeeldheid over de toekomst van nucleaire energie. Sommige lidstaten hebben totaal afgezien van nucleaire energie, andere verminderen hun nucleaire capaciteit en nog andere gaan weer meer het nucleaire pad op. Op Europees niveau levert dit een probleem op met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling. Zo is er een lidstaat die het uitermate problematisch vindt dat er Europese middelen ingezet worden voor de verdere technologische ontwikkeling van kernenergie. Volgens dit land zou er hoogstens Europees geld mogen gaan naar technologisch onderzoek in de sector van het verwerken van kernafval.

Ambassadeur Sierla onderscheidt twee grote recente evoluties op het gebied van de energieproblematiek: enerzijds de groeiende schaarste en de daarmee gepaard gaande bevoorradingsonzekerheid van olie en gas en anderzijds de hoge kosten verbonden aan de reductie van CO₂-emissies. Die evoluties hebben de economische basisgegevens van de Europese energiemarkt grondig gewijzigd. De Europese Commissie zal de eerste fase van dat systeem zorgvuldig bestuderen en analyseren en mogelijks nieuwe ideeën aandragen. Het is duidelijk dat er meer en meer gezocht wordt naar alternatieve energiebronnen. De markt stimuleert zulks nu ook. Importeren of zelf produceren is natuurlijk ook meer dan ooit een veiligheidskwestie geworden. Dit alles maakt dat men vatbaar is voor nieuwe ideeën.

De heer Antti Sierla geeft een voorbeeld uit zijn eigen land. Door de stijging van de olieprijs is hout opnieuw een valabele alternatieve brandstof geworden. Daarom is het in Finland economisch niet meer rendabel om relatief eenvoudige houtproducten, zoals spaanderplaten, te maken. De houtkrullen die daarvoor tot nog toe gebruikt werden worden nu immers opgekocht door de energieproducenten. Finland voert zelfs houtkorrels uit naar Duitsland tegen

goede winstmarges. Groene energie komt er dus aan, maar niet noodzakelijk vlug.

De ambassadeur werkte voorheen op het secretariaat van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie. Zo'n 20 jaar geleden reeds werd daar gesteld dat kernfusie over ongeveer 20 jaar beschikbaar zou zijn als energiebron. Nu wordt dat eigenlijk nog steeds gezegd en zoals het er nu uitziet kan het nog wel eens 20 jaar opschuiven. Het gaat hier immers om een erg ingewikkelde technologie. Dat maakt het moeilijk om een en ander juist in te schatten. De Europese Unie investeert echter in onderzoek en op termijn zou dit potentieel veel problemen kunnen oplossen.

De ambassadeur beaamt verder dat het grote voordeel van een klein land als EU-voorzitter is dat het niet de illusie heeft dat het groot is. Als een land groot is, heeft het soms de indruk dat het een reus is en dat is zelden waar. Finland gelooft dus niet dat het een specifieke Finse agenda kan aanhouden doorheen zijn voorzitterschap. Finland benadert zijn voorzitterstaak met een gepaste bescheidenheid. Het tracht naar iedereen te luisteren en ijvert voor de beste oplossing. Het is reëel bezorgd over de vooruitgang van de Unie. Het is trouwens ook in zijn nationaal belang een betere Europese omgeving te creëren, waarin ook Finland kan bloeien. De ambassadeur is het dus eens met de uitspraken van mevrouw Smet over kleine landen als de betere EU-voorzitters.

Finland is van oordeel dat de uitbreiding van de Unie ten gronde een goede zaak is. Het Europees perspectief moet worden opengehouden, maar Europa moet daarbij ook vasthouden aan de afgesproken conditionaliteit. Unielidmaatschap lijkt op termijn noodzakelijk te zijn om bepaalde regio's te stabiliseren. Het is echter tegelijk een feit dat de opeenvolgende uitbreidingen niet altijd zonder slag of stoot werden gerealiseerd. Bij elke nieuwe toetreding is er meer concurrentie, zijn er veranderingen. Anderzijds moet Europa de uitdagingen van de globalisering onder ogen zien. Europa zou door zijn verdere marktintegratie de effecten ervan moeten kunnen afzwakken zodat de individuele landen niet rechtstreeks de concurrentie moeten aangaan met bijvoorbeeld China. De Europese markt voor producten en diensten groeit en de export ook. De balans is dus algemeen gezien gunstig voor heel Europa. Anderzijds zijn er onmiskenbaar bepaalde industrieën die lijden onder die evoluties. Ook in Finland en België moesten sommige fabrieken hun deuren sluiten. De gemeenschappen die rond die fabrieken gebouwd waren, lijden.

Lokaal kan dat een groot probleem zijn maar algemeen gesproken is er geen alternatief.

Finland wil geen ideologisch debat voeren over de grenzen van Europa, maar zal daar op een natuurlijke wijze mee omgaan. Aan de landen van de Westelijke Balkan is een Europees perspectief voorgehouden. Dat perspectief moet gehandhaafd worden want het alternatief is problematisch, niet alleen voor die landen, maar voor heel Europa. Het uitgangspunt is dat het beter is om die landen in de Unie te hebben dan erbuiten. Als ze niet mogen toetreden zal Europa sowieso toch geconfronteerd worden met hun problemen, die allicht nog intenser zullen zijn door hun exclusie. De landen in kwestie zullen echter moeten voldoen aan de strenge criteria. Misschien moet de Unie in de toekomst strenger toezien op de naleving ervan. Allicht was dat ook nodig bij de recentste uitbreidingen, maar uit fouten kan men ook lering trekken. Ze zijn er nu bij en nu komt het erop aan ervoor te zorgen dat de convergentie onverdroten voortgezet wordt. Dat is de uitdaging.

Finland is verder ook de mening toegedaan dat absorptievermogen geen nieuw criterium mag zijn voor toetredende landen. Het is een voorwaarde waaraan de Unie zelf moet voldoen om überhaupt te kunnen uitbreiden. Finland denkt dat het absorptievermogen niet specifiek is ten aanzien van een bepaald kandidaat-land, het is veeleer een onderdeel van de algemene toetredingsprocedure. Het Europees institutioneel kader en het beleid moeten erop gericht zijn om te gaan met de economische, culturele en andere schokken die onvermijdelijk gepaard gaan met de uitbreiding.

Het is duidelijk erg belangrijk, meent de ambassadeur, dat de Unie klaar is voor nieuwe leden vooral eer zij verder uitbreidt. Maar de absorptiecapaciteit is een algemeen generiek probleem en wordt niet onderzocht voor specifieke gevallen. Het kan dus ook geen criterium zijn specifiek voor, bijvoorbeeld, Kroatië of Turkije. Voor individuele landen moet men zich gewoon houden aan de bestaande criteria van Kopenhagen.

Vervolgens gaat de spreker in op Rusland. Hij wijst er daarbij op dat de recente overname- en fusieperiodes tussen Arcelor enerzijds en Mittal Steel of het Russische Severstal anderzijds, in België nogal wat commotie verwekt heeft. A contrario bewijst dit echter dat men er onderhand aan gewoon geraakt is dat Russisch geld massaal binnenkomt op de Westerse

markten. Russische bedrijven kopen ondertussen al heel wat activa in het Westen. Europa koopt omgekeerd overigens ook in Rusland heel wat grondstoffen en energie aan. Door de stijgende energieprijzen krijgt Rusland steeds meer geld binnen. Het vele geld dat wordt gestopt in de betaling van de hoge energieprijzen gaat trouwens niet alleen naar Rusland maar ook naar andere energieproducerende landen. Het geld circuleert dus over en weer. Rusland koopt met zijn nieuw verworven rijkdom ook immateriële activa – technologie en knowhow – aan. Daardoor zal het zijn economische positie op termijn nog verder kunnen versterken.

Inzake de besluitvorming binnen de Unie ligt het gebruik van de passerellen heel moeilijk. Het instrument verwijst ook enkel naar het domein van de politieke en justitiële samenwerking en dus niet naar alle elementen van het Europese gebied van vrijheid en veiligheid. Sommige lidstaten staan heel erg aarzelend tegenover het gebruik van dit instrument en we zullen dus moeten zien wat er kan gebeuren. De mensen die de technische aspecten bekijken, spreken over ‘opting out’: voor een bepaalde tijd krijgt men de optie nog niet deel te nemen. Mogelijks kan men ook voorzien dat regels op dit domein pas na enkele jaren in voege treden. Allerhande technische combinaties zijn hier denkbaar. Het Finse voorzitterschap wil het bekijken en een kans geven. Mislukt het, dan komt de bal in het Duitse kamp terecht.

Brussel is luidens mevrouw Smet kandidaat voor het genderinstituut. Brussel biedt inderdaad grote voordelen, maar men moet wel in gedachten houden dat een aantal nieuwe lidstaten momenteel nog geen enkele aanwezigheid van de EU heeft. Voor een verafgelegen land kan dat heel wat verschil uitmaken. Zo is Finland zelf bijvoorbeeld erg opgezet met het feit dat het toekomstige Chemische Agentschap – dat voorzien is in het kader van de REACH-verordening en dat zo’n 250 ambtenaren zal tellen – in Helsinki gevestigd zal worden. De Unie kan op die manier dichter bij Finland komen en haar populariteit optrekken. Er zal voor het genderinstituut dus wel heel wat concurrentie zijn. In Finland bedoelt men met ‘Brussel’ overigens de EU.

De heer Van Nieuwenhuysen had het over concurrentievermogen en innovatie. Dit is een complexe maar uiterst belangrijke zaak, die geen verder uitstel duldt. Voor het concurrentievermogen is de verdere ontwikkeling van de interne markt heel belangrijk. Finland staat wellicht gunstiger tegenover de dien-

stenrichtlijn dan België, al aarzelde het ook voor bepaalde sectoren zoals volksgezondheid. Maar er is nu een compromis bereikt, zodat er opnieuw vooruitgang zal kunnen geboekt worden. Idem voor het REACH-pakket. De Europese Raad van afgelopen maart heeft een duidelijk engagement aangegaan voor een doorgedreven Europees innovatiebeleid. Het Finse voorzitterschap zal de tenuitvoerlegging van dit engagement nauwgezet opvolgen en een voortgangsrapport opstellen tegen het einde van 2006. Voorts is de uitdaging om onderzoeks- en ontwikkelingsresultaten ook effectief om te zetten in de economische praktijk. Nog deze maand zal de informele minister-raad Concurrentievermogen dit onderwerp aanpakken.

In het verlengde van de innovatieproblematiek is ook de kwestie van het Europese patentsysteem erg belangrijk. De ambassadeur stelt hierover dat men nu gaat kijken waar men met het Europese stelsel van patenten kan komen. De Finse ervaring leert dat als men een patent wil laten goedkeuren door alle individuele lidstaten van de EU, dit een ingewikkelde, tijdrovende en dure zaak is. Vooral voor kleinere ondernemingen vormt dit een ernstige handicap. Kleine Finse bedrijven proberen soms een patent eerst aan buitenlanders te verkopen in de plaats van dat hele Europese proces te doorlopen. Dat is natuurlijk geen goede manier om het eigen ondernemerschap te vernieuwen en te promoten. Binnen het zevende kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling gaat men een aanvaardbare en efficiënte oplossing zoeken, indien mogelijk in de loop van 2007. Eerder dit jaar deed een expertengroep – waarvan ook de voormalige Finse eerste minister, de heer Esko Aho, deel uitmaakt – al voorstellen aan de Unie om te werken aan dat innovatiebeleid.

Het Finse standpunt over de Europese Grondwet heeft de ambassadeur eerder al verduidelijkt. De huidige benadering van die kwestie is veeleer van tactisch-pragmatische aard – iets wat is ingegeven door de functie en positie van EU-voorzitter – dan wel zuiver Fins. Finland zal het verdrag echter zeker ratificeren. De Finnen zijn de mening toegedaan dat de huidige problemen met het constitutionele verdrag de verdere vooruitgang niet in de weg mogen staan. Ook zonder de Europese Grondwet blijft vooruitgang mogelijk binnen het bestaande verdragenkader. Maar tegelijk mag het belang van de ideeën die in de Grondwet vervat zijn, niet uit het oog worden verloren. Zo speelt het in de Grondwet voorziene bestel een belangrijke rol voor wat de absorptiecapaciteit

van de Unie betreft. Hoe dan ook moet de Unie vooruitgaan; het weze in deze of gene richting.

Ook op de kwestie van de absorptiecapaciteit van de Unie is de ambassadeur reeds ingegaan. Hij herhaalt dat de discussie over de absorptiecapaciteit – wat moeten we doen opdat de Unie nieuwe leden zou kunnen absorberen – bijzonder belangrijk is, maar het is zoals gezegd geen criterium op zich. De zaak moet wel grondig bestudeerd worden. En ook de bekommernissen van het publiek mogen niet genegeerd worden. Er moet geluisterd worden naar de burger. Tezelfdertijd moeten kordaat oplossingen gezocht worden. Enkel op die manier kan de Unie haar geloofwaardigheid behouden.

De laatste vraag ging over de zetel van het Europees Parlement. De ambassadeur stelt dat Finland daarover geen duidelijk geprononceerd standpunt inneemt. De Finse Europarlementsleden zijn er in elk geval voor gewonnen om een eind te maken aan het over en weer reizen tussen Brussel en Straatsburg. Maar dan moeten natuurlijk ook alternatieve bestemmingen gezocht worden voor de investeringen die de EU ondertussen heeft gedaan in Straatsburg en de andere plaatsen waar Europese instellingen zijn gevestigd. Een dergelijke beslissing vereist echter unanimiteit en dus heeft Finland daarover zeker niet de finale zeg. Algemeen gesproken vinden de Finnen, vanuit rationeel oogpunt, dat de huidige toestand een verspilling is en binnen een ruimere EU geen belangrijke toegevoegde waarde biedt voor de geloofwaardigheid of de efficiëntie van de Unie. Onder het Finse voorzitterschap zal er echter hoogstwaarschijnlijk geen initiatief in die zin worden genomen, tenzij de vraag uitgaat van de instellingen of de lidstaten zelf. Er zal op een bepaald ogenblik in de toekomst wel een compromis uit de bus komen over een permanente zetel voor het Europees Parlement, maar dat zal allicht niet tijdens het Finse voorzitterschap zijn.

De *voorzitter* dankt de heer Sierla voor de heldere uiteenzetting en voor zijn omstandige antwoorden op de vele vragen van de commissieleden. Hij constateert ook dat de nuchtere benadering van het Finse voorzitterschap gunstig afsteekt tegen het gebruikelijke Belgische voluntarisme, dat al eens breedspaking maar weinig realistisch durft te zijn.

De verslaggever,

De voorzitter,

Miet SMET

Karim VAN OVERMEIRE
